

Møte nr. 3274, 9. september 2015

Referent: Irmelin Kårbø

Presidenten ønsker velkommen til møte. Gjest i dag Morten Løken fra Lions på Jevnaker. Nytt program ligger ute på nettet. Det er «Alle spør alle» på neste møte, og ås kommer utvekslingsstudenten for å fortelle om seg. Tilstede var 29 medlemmer og 2 gjester.

Kveldens foredrag var: Lions i Norge – øyehelse mm i Afrika v/ Jan Erik Larsen, tidligere ordfører på Jevnaker. Han er utdannet lærer, og har jobbet med alt fra hjelpelærer til skolesjef. I 1991 tok han farvel med politikken da han pakket kofferten og reiste bosatte seg i Afrika hvor han har jobbet mye med øyehelse. Det ble totalt i 11-12 år i Afrika sammen med kone og barn. Første reise var til Kenya i 1978. Neste land ble Namibia, deretter jobbet han for Norad (1993) på kontoret for frivillige organisasjoner. Der ble han kjent med organisasjonen Lions, og han ble da med ned til Uganda for å se hva de jobbet med der. Det endte med at Lions fikk 5 mill. til et øyehelseprosjekt (1993-2004). Han fikk et par ganger telefon om at de ville han skulle bli stedlig representant. Han jobbet da i Jevnaker kommune. Han ble i Afrika i 4 ½ år. Deretter tok er rektorjobb på Jevnaker, men etter 4 år reiste han ned igjen til nye prosjekter i Malawi og i Zambia (2010).

Lions historien – Helen Keller utfordret Lions til å bli riddere for de blinde, og de arrangerer leirer og bidrar med hvite stokker. I 1990 ble det slått fast at det var ca. 40 mill. blinde i verden, og at dette ville fordoble seg innen 10 år om ikke noe ble gjort, og det ble igangsatt et verdensomspennende prosjekt «SightFirst». Neste prosjekt kom noen år senere i «Sight First II». Lions Norge etablerte Lions Aid Norway som fikk oppgaven med å planlegge og gjennomføre øyehelseprogrammer i Afrika med støtte fra Norad.

I Afrika er forskjellene store. Det er viktigere å fø opp dyrene, gi dem vann, enn å vaske seg i ansiktet. På landsbygden er andelen av barn under 15 år er ca. halvparten, men i byene er andelen mindre. HIV/AIDS er et stort problem, også barn er smittet. Uganda gikk tidlig ut med prevensjon for å hindre spredning av denne sykdommen. Gjennomsnittlig levealder var rundt 40, men må er denne økt til ca. 54 år, noe som skyldes tiltakene. Ca. 1 % av befolkningen er helt blinde i disse landene. En vet at ca. 80 % av blidheten kan forebygges/behandles. Grå stær er skyld i 50 %, trakom 15 % (smittes gjennom fluer mv), Grønn stær 15 %, barneblindhet 5 %, annet 15 %. At det er mer grå stær i Afrika enn hos oss skyldes solen; og four D's: Dayligh, Diabetes, Diet, Dont know.

Helsepersonell drar ut på landsbygdene på camps fra distriktsykehuset (som Lions har utstyrt). Innbyggerne på stedet får beskjed fra lokalsykehuset om at nå kommer hjelpen.

Overordnet mål: Eliminere unødvendig blindhet gjennom forebyggende behandling. Tilgjengelig for alle uansett hvem de er og, hvor de bor.

Det er viktig å forankre samarbeidsplaner med de lokale myndigheter og lokale helsestasjoner, og at de er med i planleggingen for at tiltakene skal virke. Sørge for lokalt eierskap. Skal vi lykkes med prosjekter må det brukes en teknologi som de lokalt kan håndtere selv. Ha fokus på resultater. Kontinuitet og tar tid.

Hva har vi så fått på plass (1993-2013): Har bygget 8 øyeavdelinger ved regionsykehusene. 6 poliklinikker, transportmidler og utstyr og inventar. Jobber med kompetanseheving, utdanner øyeleger, kirurger, spesialistsykepleiere som kan utføre «grå stær» operasjoner, øyesykepleiere, helsearbeidere - grunnkurs, bevisstgjøringskurs. Kurser også lokalbefolkningen i hva de kan gjøre for å hindre at sykdommer sprer seg.

Tall pr 2013 (kun i landområder): Gjennomført 50 000 operasjoner (2013), ca. 1 mill. behandlede pasienter, øyehelsetilbud til utkantområder (mobile klinikker), skolehelsetjeneste.

Verdens øyehelsedag – screening av pasienter.

Budsjett – 7 mill. kr årlig (NORAD dekker 90 % av kostnadene), klubben dekker 10 %. Klubbene gir 200 kr pr medlem pr år. Det er totalt 11500-12000 medlemmer.

Det finnes også andre prosjektere som ikke finansieres av NORAD, men som støttes av enkeltpersoner, klubber, soner og distrikter. Gjennom en fadderordning dekkes skole for en del barn, brønnboring, bygging av skoleanlegg (klasserom, lærerboliger, utstyr mv.)

I 2011 mottok vi penger fra julekonserten (Vårres jul), samt støtte fra samtlige barnehager og skoler, og Jevnaker kommune. Midlene ble brukt til et vannprosjekt ved en skole for døvstumme. Det er bygget en skole (først lærerbolig og så 3 klasserom) i Zambia med innsamlede midler. Er nå i gang med nytt prosjekt i Zambia, og vi bygger en helsestasjon. Lokalbefolkningen må også bidra slik at de har eierskap til prosjektet.

**Det er en lykke i livet som ikke vendes til lede,
Det at du gleder en annen, det er den eneste glede.**

Spørsmål:

- *Legeutdanning* – de utdanner leger og sykepleiere selv, men det som skjer er at noen forsvinner til andre land.
- *Hvem betaler for operasjonene* – i begynnelsen betaler vi for operasjonen, men de må betale litt for medisinene, ikke alle har råd til det, og kan ikke betale, men har en ordning for det og.
- *Er det krevende å få til bygging* - krevende, tar tid – avtaler kan være vanskelig, ikke sikkert den su skal snakke med er tilstede.
- *Økonomi og korrupsjon* – Ja, det er korrupsjon, vi betaler direkte til de som gjør jobben. Bestiller utstyret selv.
- *Har det vært en reduksjon i antall tilfeller* – Vi har ingen nye tall/statistikk for utviklingen av øyesykdommer.

